

Sygn. akt III AUa 198/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 listopada 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel
Sędziowie:	SA Jolanta Hawryszko (spr.) SA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 18 listopada 2014 r. w Szczecinie

sprawy J. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG.

o świadczenie przedemerytalne

na skutek apelacji organu rentowego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 11 grudnia 2013 r. sygn. akt VI U 973/13

uchyla zaskarżony wyrok oraz poprzedzające go decyzje i przekazuje sprawę celem ponownego rozpoznania Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G..

SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka – Szkibiel SSA Urszula Iwanowska

Sygn. akt III AUa 198/14

UZASADNIENIE

Decyzjami z 20 maja i 24 czerwca 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. odmówił ubezpieczonemu J. S. prawa do świadczenia przedemerytalnego, ponieważ ubezpieczony posiada 33 lata, 8 miesięcy i 29 dni okresu składkowego i nieskładkowego, zamiast wymaganego 35-letniego, wg art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz. U. Nr 120, poz. 1252 ze zm.; dalej jako ustawa o świadczeniach przedemerytalnych). Organ rentowy nie zaliczył okresu 1.07.1977/ 31.12.1982, ponieważ składki na ubezpieczenie społeczne rolników za ubezpiezonego opłacone były dopiero od 1.01.1983 r., a właścicielką gospodarstwa rolnego była matka ubezpiezonego; nadto nie uznał zeznań świadków na okoliczność pracy w gospodarstwie rolnym matki w latach 1968-1991, ponieważ ubezpieczony uczył się w LO w M., w latach 1969-73 w WSI w Z., a podczas nauki

zamieszkiwał w internacie. Ubezpieczony zameldowany był na pobyt stały w M. w okresie 5.05.1951/ 24.10.1975 r., w latach 1975-1998 miał stały meldunek w G., od 1.08.1973 r. do 30.04.1978 r. był zatrudniony wG., natomiast okres 1.01.1983/ 31.12.1990 został ubezpieczonemu zaliczony jako domownikowi rolnika.

Ubezpieczony odwołał się od obydwu decyzji. Wskazał, że w latach 1968-69 uczęszczał do LO w M., ale po szkole oraz w weekendy pracował jako domownik w gospodarstwie rolnym matki. W latach 1969-73 uczył się w WSI w Z. i mieszkał w internacie, ale w weekendy przyjeżdżał do domu i pracował w gospodarstwie rolnym. Ponadto w czasie nauki w szkole średniej, jak i wyższej pracował w gospodarstwie rolnym w okresie ferii letnich i zimowych. Również w latach 1978-82 pracował w gospodarstwie rolnym matki. Podniósł. Wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji i przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Organ rentowy w odpowiedzi wniósł o oddalenie odwołań.

Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 11 grudnia 2013 r. zmienił zaskarżone decyzje organu rentowego i przyznał J. S. prawo do świadczenia przedemerytalnego od 19 stycznia 2013 r.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony ur. (...), 18 stycznia 2013 r. złożył wniosek o przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Składając wniosek wykazał 33 lata, 8 miesięcy i 29 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Od 15.06.2012 r. był zarejestrowany jako bezrobotny w Powiatowym Urzędzie Pracy w G., przez okres 6. miesięcy pobierał zasiłek dla bezrobotnych i nie odmówił bez uzasadnionej przyczyny przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia. Ostatni stosunek pracy ustał 14.06.2012 r. z powodu likwidacji stanowiska pracy.

Ubezpieczony w dacie (...).r. skończył 16 lat i w tym czasie uczył się w Liceum Ogólnokształcącym w M., gdzie zamieszkiwał na stałe i gdzie był zameldowany od urodzenia do 24 października 1975 r. Matka, M. S. była właścicielką gospodarstwa rolnego w (...) o powierzchni 43.4989 ha, w tym 24.2389 ha lasu w okresie od 22.03.1968 r. do 30.04. 2010 r. W zabudowaniach gospodarczych nikt na stałe nie mieszkał. J. S., jego brat M. i ich ojciec przez cały rok przyjeżdżali do pracy w gospodarstwie. W okresie nauki w liceum, J. S. wykonywał w gospodarstwie wszystkie niezbędne prace. Przed pójściem do szkoły pomagał także ojcu w piekarni, którą jego rodzice posiadali od 1945 r. W latach 1969-1973 ubezpieczony studiował na Wyższej Szkole (...) w Z.. W zależności od potrzeb pomagał w pracach w gospodarstwie. Po zakończeniu studiów (...) rozpoczął pracę zawodową w G. od 1.08.1973 r. w Zakładach (...), a 1.05.1975 r. otrzymał mieszkanie spółdzielcze. W G. pracował do 30.04.1978 r. W okresie pracy zawodowej ubezpieczony w gospodarstwie pomagał sporadycznie. W roku 1978 J. S. i jego brat M. podjęli działalność rolniczą w gospodarstwie w (...). W latach 1978-1990 J. S. opłacał składki na ubezpieczenie rolników z tytułu prowadzonej działalności. 16 września 1991 r. J. S. podjął działalność gospodarczą polegającą na prowadzeniu piekarni w M..

Sąd okręgowy rozważył sprawę na podstawie art. 2 ust. 1, ust. 2 i ust. 3 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Uznał, że na dzień złożenia wniosku (18.01.2013) ubezpieczony ukończył 61 lat, pobierał zasiłek dla bezrobotnych przez okres co najmniej 6 miesięcy, nadal jest zarejestrowany jako bezrobotny, nie odmówił przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia i złożył wniosek o przyznanie świadczenia w wymaganym ustawą czasie. Sąd okręgowy ustalił ubezpieczonemu wymiar czasu pracy 18 miesięcy i stwierdził, że po doliczeniu go do ustalonego przez organ rentowy okresu 33 lat, 8 miesięcy i 29 dni została spełniony warunek 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych. Sąd I instancji ocenił, że ubezpieczony spełnił warunki do ustalenia prawa do świadczenia przedemerytalnego od 19.01.2013 r.

Apelację od wyroku złożył organ rentowy zarzucając: 1. błąd w ustaleniach przez przyjęcie, że zebrany w sprawie materiał dowodowy w sposób wystarczający oraz wiarygodny potwierdzał, że ubezpieczony w okresie dwóch miesięcy wakacji letnich w latach: 1967, 1968, w lipcu, sierpniu i wrześniu 1969, w lipcu, sierpniu i wrześniu 1970, w lipcu, sierpniu i wrześniu 1971, w lipcu, sierpniu i wrześniu 1972 i w lipcu, sierpniu roku 1973 pracował w gospodarstwie rolnym matki w wymiarze nie niższym niż połowa ustawowego czasu pracy, czyli 4 godziny dziennie, co uzasadniało uwzględnienie tego okresu do okresu ubezpieczenia w wymiarze 18 miesięcy, co z kolei pozwoliło na spełnienie przez ubezpieczonego warunku posiadania 35 lat okresów składkowych i nieskładkowych; 2. naruszenie prawa materialnego

- art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych wskutek jego niewłaściwego zastosowania. W związku z powyższym, apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd apelacyjny rozważył wszystkie okoliczności sprawy i uznał, że sprawa kwalifikuje się do ponownego rozpoznania przed organem rentowym.

Sąd apelacyjny jest sądem merytorycznym i jest uprawniony do ponownego rozważenia całości sprawy, w kontekście zgłoszonego roszczenia, a w tym materiału dowodowego, oraz do dokonania własnych ustaleń, nawet w oparciu o tożsamy materiał dowodowy. Sąd odwoławczy kontynuując postępowanie przed sądem pierwszej instancji, rozpoznaje sprawę na nowo w sposób w zasadzie nieograniczony (por. postanowienie SN z 28 maja 2013 r., V CZ 8/13, Lex nr 1360399). W związku z tym, sąd apelacyjny rozważył całokształt sprawy pod kątem spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego. Należy wskazać, że ubezpieczony ubiegał się o przyznanie świadczenia przedemerytalnego na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych. Zgodnie z tym przepisem, prawo do świadczenia przedemerytalnego przysługuje osobie, która do dnia rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn dotyczących zakładu pracy, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2008 r. Nr 69, poz. 415, z późn. zm.), zwanej dalej „ustawą o promocji zatrudnienia”, w którym była zatrudniona przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy, ukończyła co najmniej 55 lat - kobieta oraz 60 lat - mężczyzna oraz posiada okres uprawniający do emerytury, wynoszący co najmniej 30 lat dla kobiet i 35 lat dla mężczyzn. Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 29 ustawy o promocji zatrudnienia, ilekroć w ustawie jest mowa o przyczynach dotyczących zakładu pracy - oznacza to:

a) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z przyczyn nie dotyczących pracowników, zgodnie z przepisami o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn nie dotyczących pracowników lub zgodnie z przepisami ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.), w przypadku rozwiązania stosunku pracy lub stosunku służbowego z tych przyczyn u pracodawcy zatrudniającego mniej niż 20 pracowników,

b) rozwiązanie stosunku pracy lub stosunku służbowego z powodu ogłoszenia upadłości pracodawcy, jego likwidacji lub likwidacji stanowiska pracy z przyczyn ekonomicznych, organizacyjnych, produkcyjnych albo technologicznych,

c) wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w przypadku śmierci pracodawcy lub gdy odrębne przepisy przewidują wygaśnięcie stosunku pracy lub stosunku służbowego w wyniku przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę i niezaproponowania przez tego pracodawcę nowych warunków pracy i płacy,

d) rozwiązanie stosunku pracy przez pracownika na podstawie art. 55 § 11 ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy z uwagi na ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków wobec pracownika.

Rzecz organu rentowego, jak też następnie sądu było więc rozważenie wszystkich przesłanek nabycia prawa do świadczenia, czego w sprawie zaniechano. Sąd apelacyjny rozważył całokształt sprawy pod kątem spełnienia przez ubezpieczonego wszystkich przesłanek warunkujących przyznanie prawa do świadczenia przedemerytalnego i stwierdził, że organ rentowy poprzestał na analizie kwestii okresu składkowego i nieskładkowego, którego wymiar stanowił jedną z przesłanek prawa do świadczenia przedemerytalne. Na tej też kwestii skupiło się całe dalsze postępowanie w sprawie. Jednak w sprawie zabrakło analizy przesłanki wyznaczającej wymóg pozostawiania w stosunku pracy przez okres nie krótszy niż 6 miesięcy oraz rozwiązania tego stosunku pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy, przy zastrzeżeniu ukończenia co najmniej 60. lat mężczyzna do dnia rozwiązania tego stosunku pracy. Okoliczność tę organ rentowy błędnie pominął, najpewniej wychodząc z założenia, że ubezpieczony i tak nie spełnia jednego z warunków przyznania świadczenia. Natomiast w postępowaniu sądowym w pierwszej instancji kwestia ta została zbagatelizowana przez ustalenie, że ostatni stosunek pracy ustał 14.06.2012 r. z powodu likwidacji stanowiska pracy. W ocenie sądu apelacyjnego ustalenie w tym zakresie było mało wnikliwe i oparte na niedostatecznych dowodach. Ubezpieczony przedstawił świadectwo pracy, z którego wynika, że stosunek pracy rozwiązano zgodnie z art. 30 § 1 pkt 2 K.p. z powodu likwidacji stanowiska pracy (k. 7 akt ZUS). Sąd apelacyjny wysłuchał co do tych

faktów ubezpieczonego (por. nagr. rozprawy z 18 listopada 2014 r., III AUa 198/14) i powziął wątpliwości, tak co do okoliczności faktycznego wykonywania pracy, jak i przyczyny rozwiązania stosunku pracy. Ubezpieczony bowiem nie potrafił sprecyzować, na czym polegała jego praca w firmie (...), jak również nie potrafił przekonać sądu, że stanowisko, które zostało mu powierzone faktycznie zlikwidowano. Jednocześnie wyjaśnił, że prowadził piekarnię przez około 20 lat, do 2012 r. z pomocą żony, jednak interes słabo szedł, więc zamknął piekarnię na około 3 miesiące, po czym otworzyła ją żona i prowadzi do chwili obecnej.

W ocenie sądu apelacyjnego omówiona wyżej kwestia wymaga przeanalizowania oraz oceny prawnej i to na poziomie organu rentowego zważywszy, że nie była przedmiotem postępowania dowodowego, ani przed organem rentowym, ani przed sądem okręgowym, a determinuje prawo do żądanego świadczenia. Ponowienie rozpoznając sprawę organ rentowy przeanalizuje okoliczności towarzyszące zawarciu ostatniej umowy o pracę, świadczeniu pracy i rozwiązaniu stosunku pracy w kontekście pozorności lub nieważności umowy o pracę (w rozumieniu art. 83 § 1 lub art. 58 K.c. w zw. z art. 300 K.p.), bądź też poświadczenia nieprawdy przy rozwiązaniu stosunku z zamiarem wyłudzenia świadczenia z ubezpieczenia społecznego. W aktualnym stanie sprawy przesądzenie przez sąd okręgowy kwestii okresu pracy ubezpieczonego w gospodarstwie rolnym okazało się bowiem przedwczesne, jakkolwiek sąd apelacyjny wyraża przekonanie, że dokonana w tym zakresie ocena – w oparciu o zaprezentowanie przez ten sąd dowody – jest nieprzekonywująca.

W związku z powyższym, sąd apelacyjny na podstawie art. 477^{14a} K.p.c. uchylił zarówno zaskarżony wyrok, jak i poprzedzającą go decyzję organu rentowego i przekazał sprawę Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych do ponownego rozpoznania.

SSA Jolanta Hawryszko SSA Zofia Rybicka-Szkibiel SSA Urszula Iwanowska